TECHNOLOGY AND DESIGN OF MONOPHASIC LOW-POWER NETWORK TRANSFORMER

1

TEHNOLOGIA ȘI PROIECTAREA TRANSFORMATORULUI DE REȚEA MONOFAZIC DE MICĂ PUTERE

Vladislav Noris - Victor

ABSTRACT

The project targets the development of a low-power (P < 500W) single-phase network transformer, addressing structural design and manufacturing technology. It aims to create an efficient device adaptable to temperature variations (10-80 degrees Celsius) for powering electronic equipment.

The transformer regulates voltage and current between primary and secondary circuits, ensuring galvanic isolation for safety. Components include an insulating casing, winding, and a ferromagnetic core made of silicon steel sheets. Despite switched-mode power supply (SMPS) advancements, traditional transformers remain favored for simplicity, reliability, and low electromagnetic emissions.

Applications include high-performance audio amplifiers, measuring instruments, microwave ovens, soldering stations, and mobile device chargers. The presentation emphasizes the E+I type laminated ferromagnetic core.

REZUMAT

Proiectul vizează dezvoltarea unui transformator monofazat de rețea cu mică putere (P<500W), abordând aspecte precum structura constructivă și tehnologia de fabricație. Scopul este să obținem un dispozitiv eficient pentru alimentarea echipamentelor electronice, adaptabil la variațiile de temperatură ale mediului ambiant (10-80 grade Celsius).

Transformatorul monofazat de mică putere, este o component prezentă în multe scheme de alimentare a aparaturii electronice de tip staționar. Are rolul de a ajusta valorile tensiunii și curentului între circuitul primar și cel secundar, furnizând, de asemenea, izolare galvanică pentru electrosecuritate.

Din punct de Vedere constructiv, un transformator de rețea de mică putere, prezintă următoarele părți componente principale:

- carcasă electroizolantă;
- bobinaj;
- miez feromagnetic, din tole de tablă silicioasă (format E+I, U+I, I), din benzi (cu coloane, în manta, toroidale);
- sistem de strângere a miezului magnetic şi de fixare a transformatorului de şasiul aparatului electronic.

În prezent, transformatorul clasic de alimentare este înlocuit în multe aplicații cu sursele de alimentare în comutație (SMPS) datorită eficienței mai mari, puterii specifice crescute și greutății reduse. Cu toate acestea, transformatorul clasic rămâne preferat pentru simplitatea și fiabilitatea sa, precum și pentru emisiile electromagnetice reduse.

Echipamentele electronice care încă folosesc transformatorul de rețea cu miez feromagnetic includ amplificatoare audio de înaltă performanță, unele instrumente de măsură, cuptoare cu microunde, stații de lipit, încărcătoare pentru dispozitive mobile și altele.

INTRODUCERE

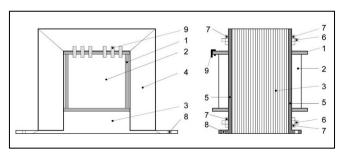
Energia joacă un rol crucial în susținerea diverselor activități umane și progrese tehnologice, iar eficiența în utilizarea acesteia devine din ce în ce mai importantă în contextul actual. În această lumină, proiectul are ca obiectiv principal optimizarea procesului de conversie a energiei electrice, oferind soluții eficiente pentru alimentarea aparatelor electronice de capacitate redusă prin dezvoltarea unui transformator monofazat de rețea de mică putere (P<500W).

Energia electrică este produsă în centrale electrice, transformând diverse forme de energie precum cea chimică din combustibili, potențiala a apelor, atomică sau eoliană. De la centrale, energia este transmisă pe linii electrice către marii consumatori (orașe, platforme industriale), distribuindu-se către stații de transformare aproape de aceștia. De aici, transformatoarele reduc tensiunea (de exemplu, de la 220V) pentru a alimenta diferite echipamente casnice sau industriale. Transformatoarele pot acționa ca ridicătoare sau coborâtoare de tensiune, adaptând-o la nevoile specifice ale consumatorilor.

Transformatorul electric este un dispozitiv electromagnetic format din două sau mai multe înfășurări fixe, în care are loc transferul de energie electrică, modificând parametrii puterii electromagnetice de la o rețea primară de curent alternativ la o rețea secundară, tot sub formă de curent alternativ. Ulterior, curentul alternativ este transformat în curent continuu prin redresoare electrice.

Componentele principale ale unui transformator sunt:

- o bobină, numită primar;
- o a doua bobină, numită secundar;
- un miez de fier care trece prin centrul ambelor bobine;
- o ramă metalică ce înconjoară miezul metalic și bobinele.

(a) Transformator de rețea asamblat cu manta; (b) Transformator de rețea asamblat cu prezoane; 1- carcasă, 2- bobinaj, 3- miez magnetic, 4- manta de strângere, 5- eclise de prindere, 6- prezoane de strângere, 7- piulițe, 8- orificii de fixare, 9- cose.

<u>Realizarea unui transformator</u> de rețea monofazic, de mică putere, în producția de serie, implică următoarele etape tehnologice:

- a) obținerea tolelor, din tablă de ferosiliciu (oțel cu conținut ridicat de siliciu) obținută conform unor standarde, prin ștanțare în matriță;
- b) tratamentul termic al tolelor ștanțate (recoacere la temperatura de cca. 850°C, urmată de răcire lentă), pentru detensionare mecanică și refacerea proprietăților magnetice, afectate de procesul de prelucrare mecanică;

- c) realizarea carcasei, prin injecție de material plastic în matriță sau prin montaj din elemente constituente specifice, obținute în prealabil prin ștanțare, din prespan, textolit, pertinax, steclostratitex, etc.;
- d) bobinarea înfășurărilor, pe carcasa obținută anterior, cu ajutorul unor mașini de bobinat semiautomate sau automate, utilizând conductori din cupru izolați cu email, realizați în conformitate cu anumite standarde. Vom folosi standardul românesc (STAS 685-58);

Observație:

Bobinarea transformatoarelor de rețea se poate realiza, în funcție de cerințele tehnico-economice impuse, în două tehnici:

- "fără izolație între straturi"
- "cu izolație între straturi"
 - e) introducerea tolelor în carcasă operație denumită "lamelarea transformatorului".
- f) strângerea miezului magnetic cu o manta sau cu scoabe, prezoane și piulițe pentru a împiedica vibrația tolelor în timpul funcționării transformatorului.
- g) impregnarea transformatorului prin imersie în parafină topită sau în lac poliuretanic (de ex. 3503 Ez) care polimerizează prin încălzire în cuptor, la o temperatură de 80÷1000C, timp de cca. 1 oră.
- h) Controlul tehnic de calitate în cadrul căruia se verifică parametrii electrici (tensiunea sau tensiunile din secundar, rezistența înfășurărilor, raportul de transformare, rezistența de izolație între înfășurări, respectiv între primar și miezul magnetic) și mecanici ai produsului.

Clasificarea transformatoarelor se face după mai multe criterii:

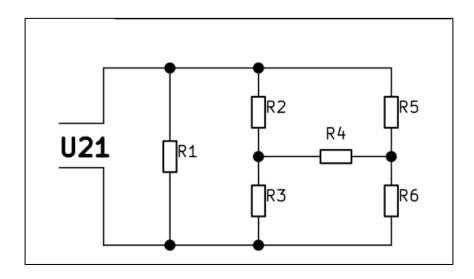
- a) din punct de vedere al utilizării:
 - de putere;
 - de construcție specifică;
 - de mare intensitate;
 - cu mai multe înfășurări;
 - schimbarea numărului de faze;
 - autotransformatoare;
 - de măsură;
 - pentru sudare.
- b) din punct de vedere al numărului de faze:
 - monofazate;
 - polifazate.
- c) din punct de vedere al răcirii:
 - cu aer;
 - cu ulei;
 - naturală;
 - forţată.

Proiectarea transformatorului începe cu parametri precum U1[V] și f[Hz], unde se ia în considerare și K, reprezentând numărul de înfășurări secundare, U2k[V], și BM[J], care reprezintă inducția maximă adusă în miezul magnetic. Scopul proiectării transformatorului de rețea constă în

determinarea, prin calcul, a datelor necesare pentru realizarea practică a acestuia, incluzând parametri precum n1, n2, K, d1, d2k, a[mm], b[mm], și N.

METODOLOGIA DE PROIECTARE

Proiectul urmărește realizarea transformatorului monofazat de mică putere destinat alimentării circuitului ilustrat în imagine. Etapele ulterioare vor implica selecția rezistențelor R1...R6, astfel încât să asigure funcționarea corespunzătoare a transformatorului. Acestea vor fi ilustrate printr-un furnizor. Temperatura mediului ambiant este de 10...80 grade Celsius.

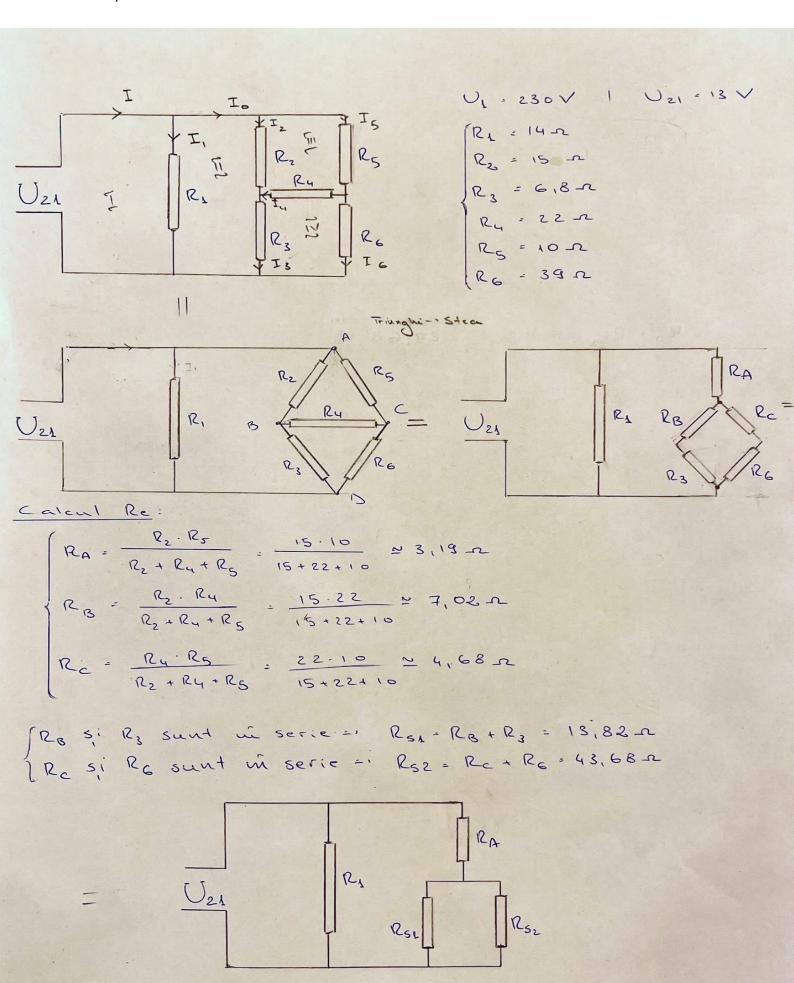
Transformatorul monofazic va fi conceput și construit cu referire la informațiile din tabelul de mai jos, reprezentând un ghid detaliat pentru specificațiile necesare. Acest tabel furnizează date esențiale precum puterea nominală, tensiunea primară și secundară, curentul nominal și alți parametri critici, constituind baza de proiectare pentru întregul proces tehnologic:

U1, f	Tip comp.	U21[V]	R1[Ω]	R2[Ω]	R3[Ω]	<i>R4[</i> Ω <i>]</i>	<i>R5[</i> Ω <i>]</i>	R6[Ω]
230V,50Hz	THD	13	14	15	6.8	22	10	39

Proiectarea transformatorului și selectarea rezistențelor vor fi efectuate în concordanță cu specificațiile tehnice ale circuitului asociat și cu cerințele de temperatură ale mediului ambiant. Aceasta implică nu doar optimizarea parametrilor electrici, ci și alegerea materialelor rezistente la variațiile de temperatură.

Prin abordarea atentă a acestor aspecte, proiectul vizează nu doar crearea unui transformator eficient și adaptat circuitului specific, ci și asigurarea durabilității și fiabilității în condiții termice diverse. Astfel, transformatorul rezultat va îndeplini nu doar criteriile de funcționare, ci și standardele de performanță și robustețe necesare pentru o gamă variată de aplicații.

Primul pas in poriectarea unui transformator monofazic implica calculul curenților si al puterilor disipate in rezistoarele retelei:

$$= \underbrace{U_{21}} \qquad R_{83} = \underbrace{U_{21}} \qquad R_{e}$$

$$I: U_{21} = I, R, = 1 = \frac{U_{21}}{R_1} = \frac{13}{14} = 0.92A$$

$$\begin{cases} I_2 + I_5 = I_0 \\ I_4 + I_6 = I_0 \end{cases}$$

Kirchhoff:

$$\begin{cases} U_{21} : f_{5} \cdot R_{5} - I_{5} \cdot R_{5} = 1 \\ U_{21} : f_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1 \end{cases}$$

$$V_{21} : f_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{3} : (0,96 - I_{5}) \cdot 15 + (0,96 - I_{6}) \cdot 6,8 = 1$$

$$V_{3} : 14_{1}4 - 15I_{5} + 6_{1}528 - 6_{1}8I_{6} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} + I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{21} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{22} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{23} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{23} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{31} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

$$V_{32} : I_{5} \cdot R_{5} = 1$$

cu ajutorul eurentilor calculati, jutem determina puterea disipata de fiecare rezistor si puterea totalà:

· Puterea totala:

Pt: Rech. I2 = 6,91. (1,88) = 24,44 X1

- Puterea disipatas pe rezistoral R1: P2, = R1. I, = 14. (0,92) = 11,849 X1
- Preser disipatas pe rezistorul Rz:
 Prz = Rz. Iz = 15. (0,54)2 = 4,874 X/
- Preserved distypated pe resistoral R3:

 Pres = R3. I3 = 6,8. (0,721) = 3,534 W
- Preterea disjectes pe rezistoral Ry:

 Pry = Ry: Iy = 22.(0,181) = 0,72 XX
- Preserva disjates je rezistorul Rs:

 Pres = Rs: Is = 10. (0,42) : 1,764 X/
- Profes la lisipata pe rezistoral Ro:

 Profes Ro. I = 39. (0,239) = 2,227 X/

Următorul pas pentru proiectarea transformatorului este alegerea unor rezistoare corespunzătoare de tip THT:

• Pentru rezistența R2 = 15 Ω și P_{R2} = 4.37 W am ales un rezistor de tip THT cu rezistența de 15 Ω , $P_N > P_{R2}$, puterea nominală fiind egală cu P_N = 5 W:

EP5WS15RJ - Through Hole Resistor, 15 ohm, EP, 5 W, ± 5%, Axial Leaded, 500 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

• Pentru rezistența R3 = 6.8 Ω și P_{R2} = 3.53 W am ales un rezistor de tip THT cu rezistența de 6.8 Ω , $P_N > P_{R3}$, puterea nominală fiind egală cu P_N = 4 W:

EP4WSS6R8J - Through Hole Resistor, 6.8 ohm, EP Series, 4 W, ± 5%, Axial Leaded, 500 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

• Pentru rezistența R4 = 22 Ω și P_{R2} = 0.72 W am ales un rezistor de tip THT cu rezistența de 22 Ω , $P_N > P_{R4}$, puterea nominală fiind egală cu P_N = 1 W:

EP1W22RJ - Through Hole Resistor, 22 ohm, EP, 1 W, ± 5%, Axial Leaded, 500 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

• Pentru rezistența R5 = 10 Ω și P_{R2} = 1.76 W am ales un rezistor de tip THT cu rezistența de 10 Ω , $P_N > P_{R5}$, puterea nominală fiind egală cu P_N = 2 W:

ROX2SJ10R - Through Hole Resistor, 10 ohm, ROX, 2 W, ± 5%, Axial Leaded, 350 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

• Pentru rezistența R6 = 39 Ω și P_{R2} = 2.22 W am ales un rezistor de tip THT cu rezistența de 39 Ω , $P_N > P_{R6}$, puterea nominală fiind egală cu P_N = 3 W:

ROX3SJ39R - Through Hole Resistor, 39 ohm, ROX, 3 W, ± 5%, Axial Leaded, 350 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

• Pentru rezistența $R1 = 14 \Omega$ și $P_{R2} = 11.84$ W am ales să leg doua rezistoare de tip THT cu rezistența de 2Ω , $P_N > P_{R1}$, puterea nominală fiind egală cu $P_N = 10$ W, respectiv de rezistentă 12Ω , $P_N > P_{R1}$, puterea nominală fiind egală cu $P_N = 3$ W. Am făcut acest lucru, deoarece nu am găsit un rezistor, la nici un furnizor care să îndeplinească condițiile:

ROX3SJ12R - Through Hole Resistor, 12 ohm, ROX, 3 W, ± 5%, Axial Leaded, 350 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

EP10WSS2R0JBB - Through Hole Resistor, 2 ohm, EP Series, 10 W, ± 5%, Axial Leaded, 500 V

Producător: NEOHM - TE CONNECTIVITY

*Componentele au fost alese de pe site-ul <u>www.ro.farnell.com</u> Furnizor - <u>Farnell® România</u> Projectarea unui transformator de rețea cuyrinde urmato arele etape de calcul:

a) se evalueaza puterea totales absorbités din secundar, P2 [W] astfel:

P2 [W] = Z'P2 K = Z'U2 K I2 K = 13.1,88 = 24,44 W

6) se calculearas puterea absorbitas ei primar, P, [XY], pentru un randament estimat al transformatorului, n = 0,85.

PIEW3 = P2EW3 = 24,44 = 28,752W

c) se dimensioneard sectioner mi jier, Spe [cm²3 a mierului magnetie, cu relația:

S Fe [cm²] = 1,2. 1/P, [w] = 1,2. 5,362 = 6,434 cm²

d) Se calculeazas numarul de spire pe volt cu relația:

no = 45 ÷ 48 dedusas din legea inducțies

See electromagnetiee, pt. j=50 + 12 = 50 + 1

No = 48 = 7,46 [sp/v]

el Se calculeard numéral de spire din nijosurarea primard n, ou relatia:

N' = Nº · OF -, N' = 1112'8 5 1418[2b]

1) Se determina numarul de spire din secundarul
11, ven cu relația:

N_{2K} = 1,1. N₀. U_{2K} = , N_{2I} = 1,1. N₀. U₂, = ,

-, N_{2I} = 106,678 ≈ 107 sp

g) Se determina marimea curentulus din frimar, I,, ou relația:

I, [A] = P, [X] = 28,752 = 0,125A

h) se dimensioneaza diametrele conductoarelor de bobinaj di Emm3, pentru primar, respectivo de Emm3, pentru secundaral K, cu relația:

01; 21 [mm 3 = 0, 65 1/] 1; 21 [A3

d, = 0,65. 1/0,125 = 0,82 mm

d21 = 0,65. \1,88 = 0,89 mm \ 0,9 mm

i) Se calculeated ariile ocujate de nifazirareo grimard, A, Ecmis, respectiv de nifazirrarea secundard, Az Ecmis, ni fereastra toleo,
utilizându-se coeficienții de unglere c,
sau Cz indicați ni tabel ni fancție de procedeul de bobinare adoptat, conform relațiilos:

A, [cm²] = N,

A2 [cm²] = \(\frac{1}{2} \) \(\

Pentra d, = 0,22mm = 1/C, = 1210 [sp/cm²]

C2 = 1460 [sp/cm²]

Pentra d21 = 0,9mm = 1/C1 = 78 [sp/cm²]

C2 = 93 [sp/cm²]

Cazul Z: Cu izolatie vitre straturo $A_1 = \frac{n_1}{c_1}$ $S_1^i A_2 = \frac{N_2 k}{c_1}$

-, $A_1 = \frac{1716}{1210} = 1,41 \, \text{cm}^2$ $A_2 = \frac{M_{21}}{C_1} = \frac{107}{78} = 1,37 \, \text{cm}^2$

Cazul [: Fara izolatie untre straturo

 $A_{1}^{\prime} = \frac{N_{1}}{C_{2}} \qquad S_{1}^{\prime} \qquad A_{2}^{\prime} = \frac{\sum_{1 \in C_{2}} N_{21}}{C_{2}}$ $= A_{1}^{\prime} = \frac{1716}{1460} = 1,17 \text{ cm}^{2} \qquad A_{2}^{\prime} = \frac{107}{93} = 1,15 \text{ cm}^{2}$

de se calculeated aria totales ocupated de surfaçori At [cm²] cu relatia:

At I cm 3 = A, I cm 3 + Az I cm 3

Cazul I: cu izolatie witre strature

A+ = A, + A2 = 1,41+1,37 = 2,78 cm²

carul [1: Fara izolatie untre straturi $A_1' = A_1' + A_2' = 2,32 cm^2$ K) se dimensioneaza tola necesara, respectiv Se determina marimea jarametsulus a [mm], Jentru un factor de uniglere oftim fo=0,7, cu relatia:

cazul I: cu izolatie uitre straturi

a [mm3: 6,9. \\2,78: 11,504 mm

Cazul II: Fása izolatie uitre straturi

a [www 3 = 6, 9. 1/2,32 = 10,509 mm

Se aleg tolele standardizate E 12,5 si E 10 si se verifica factorul de um plere cu tola standardizata , y standard:

 $\int \text{Standard} = \frac{A_1}{0,03 \cdot (12,5)^2} = 0,59$

o,03. 102 = 0,76 e [0,64 = 0,76]

-> Alegen tola Elo:

) standard = A1 = 0,92

Observain ed valoarea cea mai apropratas de intervalul Ve [0,64 - 0,76] este jentru tola E12,5

el se calculeaza prosimea pachetului de tole
b [mm] cu tola standardizatal, folosind relatia: $\frac{S_{Fe} [cm^2]}{o, o2. a} = \frac{S_{mm}}{standard}$

Cazul [: Cu itolatie mètre straturo 6,434 : 25,736 mm
0,02 · 12,5

Cazul [1: fárá izolație între straturi
6 [mm] = 6,434 = 32,17 mm

m) se evalueard numbrul de tole necesar,

N functie de grosimea acestora 9,2

(3, = 0,35mm; 92 = 0,5mm).

1/ [tole] = 6 [mm]

Cazul I: Cu isolatie vitre straturi P^{+} 9. $N = \frac{25,736}{0,35} = 73,53$ tole = 70 N=74 tole P^{+} 9. $N = \frac{25,736}{0,35} = 51,472$ tole = 70 N=52 tole P^{+} 9. $N = \frac{25,736}{0,5} = 51,472$ tole = 70 N=52 tole

Caeul II: Fara izolatie ûntre straturi

pt. g. * $N' = \frac{32.17}{0.35} = 91.91 \text{ tole} = 1$ N = 92 tole

1.92; N = 32,17 = 64,34 tole = V = 65 tole

CONCLUZII

În concluzie, realizarea proiectului dedicat transformatorului monofazic reprezintă un efort complex și detaliat, implicând numeroase etape tehnologice esențiale. De la achiziționarea și tratarea termică a tolelor, până la construcția carcasei, bobinarea înfășurărilor și controlul tehnic de calitate, fiecare pas este crucial pentru obținerea unui transformator monofazic cu performanțe superioare și caracteristici conforme standardelor tehnice și de calitate.

Abordarea metodică a procesului de proiectare și construcție, având în vedere variabile precum puterea absorbită, secțiunea în fier a miezului magnetic, numărul de spire, dimensiunile conductorilor și grosimea tolelor, asigură obținerea unui produs final fiabil și eficient. Acest demers nu doar îndeplinește standardele tehnice, ci contribuie și la furnizarea unei soluții inovatoare și viabile pentru necesitățile dinamice ale aplicațiilor de alimentare cu energie electrică.

Prin urmare, proiectul nu se rezumă doar la realizarea unui transformator monofazic, ci reprezintă un angajament în furnizarea unei soluții de calitate, cu potențialul de a răspunde cerințelor în continuă evoluție ale industriei energetice.

BIBLIOGRAFIE

1. AEXA A6 - TEHNOLOGIA ȘI PROIECTAREA TRANSFORMATORULUI DE REȚEA MONOFAZIC DE MICĂ PUTERE

https://curs.upb.ro/2023/pluginfile.php/211801/mod_folder/content/0/Tehnologia%20si%20proiectarea%20transformatorului.pdf

2. Curs maşini electrice (Mircea Gogu) - TRANSFORMATOARE ELECTRICE https://mircea-gogu.ro/pdf/Curs%20Masini%20electrice/capitolul_II.pdf

3. Farnell

https://ro.farnell.com/

4. Ilustrationprize - Transformator Eficiență https://illustrationprize.com/ro/694-transformer-efficiency.html

5. Scribd (Claudia Condurache) - PROIECTAREA TEHNOLOGIEI DE FABRICAȚIE A TRANSFORMATORULUI DE MICĂ PUTERE

https://www.scribd.com/doc/58454244/Proiectarea-Transformatorului-de-Mica-Putere

6. ScriGroup - Proiectarea transformatorului de rețea de mică putere https://www.scrigroup.com/tehnologie/electronica-electricitate/Proiectarea-transformatorului-21353.php

7. Slide serve - Tranformatorul electric

https://www.slideserve.com/ulmer/transformatorul-electric

8. Tactile images - Transformator electric

https://tactileimages.org/ro/libraria-aplicatiei/transformator-electric/

9. TEM – Electronic components

https://www.tme.eu/ro/katalog/rezistente-

tht_112312/?params=38:1436585;36:1436913_rezistenta:20;putere:3w